

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania A. Z.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
z udziałem R. sp. z o.o.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3
grudnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt III AUa 94/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

r.g.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 19 września 2023 r., III AUa 94/22, po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 30 listopada 2021 r., IV U 237/21 w ten sposób, że oddalił odwołanie A. Z. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie z 22 czerwca 2018 r. stwierdzającej, że odwołująca, jako pracownik u płatnika składek D. Sp. z o. o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 7 marca 2018 r. oraz orzekł o kosztach procesu.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. W jej ocenie skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenia przepisów prawa procesowego oraz przepisów prawa materialnego wskazanych w *petitum* skargi, w konsekwencji czego Sąd drugiej instancji, w całkowitej sprzeczności do treści wyroku Sądu pierwszej instancji, dopuścił się ustaleń faktycznych bez merytorycznych rozważań w tej kwestii, szczególnie w sytuacji kiedy Sąd pierwszej instancji dokonał analizy materiału dowodowego w sposób bardzo skrupulatny i logiczny, w tym odnosząc się i analizując przedłożone w sprawie dowody. Sąd Apelacyjny zupełnie pominął, nie ustosunkował się do niezwykle ważnych dla oceny występowania cech stosunku pracy dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, tj. wydruków z korespondencji mailowej, umowy, wydruku oferty lokalu, czy wskazanych konkretnych osób z którymi kontaktowała się skarżąca w związku z podjętą pracą. W konsekwencji, Sąd Apelacyjny uznał, iż dokonane czynności przez nią miały na celu jedynie upozorowanie wykonywania stosunku pracy oraz, że rzeczywistym jej zamiarem było uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, dlatego również zmienił korzystny dla skarżącej wyrok oddalając odwołanie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Co do przesłanki przedsądu jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, wskazać należy, iż skarżący w motywach wniosku jest zobligowany zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Powyższym wymogom autor skargi nie sprostał. O tym, czy strony istotnie w stosunku pracy pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, wynikających z art. 22 § 1 k.p. Z orzecznictwa wynika, że nie można stwierdzić pozorności czynności prawnej - umowy o pracę w sytuacji, gdy praca jest faktycznie

wykonywana (wyroki Sądu Najwyższego: z 18 maja 2006 r., II UK 164/05; z 2 lipca 2008 r., II UK 334/07; z 29 maja 2013 r., I UK 649/12; z 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14). Nie wystarcza jednak jakakolwiek praca, gdyż znaczenie ma dopiero praca przewidziana dla stosunku pracy. Pozorność umowy wynikająca z art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. zachodzi, gdy pomimo zawarcia umowy praca nie jest w ogóle świadczona, ewentualnie okoliczności faktyczne jej wykonywania nie wypełniają cech stosunku pracy. Nie stanowi to wówczas tytułu ubezpieczenia społecznego (wyroki Sądu Najwyższego: z 19 lutego 2008 r., II UK 122/07; z 8 lipca 2009 r., I UK 43/09; z 24 lutego 2010 r., II UK 204/09; z 9 lutego 2012 r., I UK 260/11, i z 20 czerwca 2017 r., I UK 252/16; z 24 lutego 2021 r., III USKP 30/21, LEX nr 3123192, stanowisko to potwierdzono także w postanowieniach; z 7 listopada 2019 r., I UK 26/19 i z 4 czerwca 2020 r., III UK 437/19).

Skarżąca przytaczając argumenty mające przemawiać za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej w istocie polemizuje z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Polemika z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalna (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306.; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310; z 20 stycznia 2016 r., II UK 292/15, LEX nr 2026233). Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy, co zostało zaznaczone powyżej, jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.).

W sprawie Sąd drugiej instancji dokonał wszechstronnej oceny dowodów, w tym powoływanych przez skarżącą dokumentów. Szeroko uzasadnił, dlaczego na

podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego ustalił, że zawarta umowa o pracę była pozorna. Spółka D. Sp. z o.o. została utworzona przez skarżącą oraz jej siostrę, kiedy to skarżąca była w 4 miesiącu ciąży. Jedynymi wspólnikami były siostry i każda z nich posiadała po 50% udziałów w spółce. Nie powołano rady nadzorczej ani pełnomocnika, a umowę o pracę ze skarżącą zawarła jej siostra. Spółka nie podjęła działalności gospodarczej, nie osiągała żadnych przychodów. Zadaniem skarżącej jako dyrektora ds. marketingu było doprowadzenie do otwarcia stanowiska sklepu franczyzowego, do czego nie doszło. W zakresie wykonywanych obowiązków skarżąca była samodzielna, nie podlegała kontroli drugiego wspólnika, decyzje natomiast podejmowały wspólnie. Skarżąca była zgłoszona do ubezpieczenia społecznego od 7 marca 2018 r., a z dniem 22 marca 2018 r. stała się niezdolna do pracy. W dniu 17 sierpnia 2018 r. urodziła syna i w tym dniu wygasł również stosunek pracy między stronami. Na jej miejsce nie została zatrudniona żadna inna osoba, jej obowiązków nie przejął drugi wspólnik. W ocenie Sądu Apelacyjnego ujawniło to rzeczywisty zamiar zawartej umowy o pracę, tj. włączenie do systemu ubezpieczeń społecznych z drugiego tytułu.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia wskazanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]